

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3274/2022. (VI. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.746/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Keresztes Krisztina ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.746/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Debreceni Járásbíróság 84.Pk.500.476/2021/16. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó és volt férje (az alapügy kérelmezője) házasságuk felbontásával egyidejűleg bíróság által jóváhagyott egyezségben állapodtak meg abban, hogy a házasságukból született két gyermeküket az indítványozónál helyezik el, továbbá megállapodtak az édesapával való kapcsolattartás módjában is. Az alkotmányjogi panasz-eljárás alapjául szolgáló ügyben a kérelmező édesapja 2021. március 17. napján a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása és a 2021. február 26-28. napján elmaradt folyamatos kapcsolattartás pótlása iránt élt kérelemmel. Ezen a hétvégén az indítványozó ugyanis nem biztosította számára a kapcsolattartást a járványhelyzetre tekintettel, kifogásolva az édesapja járványhelyzetben tanúsított magatartását, miszerint rendszerint nem visel maszkot közterületen, a munkahelyén, valamint a láthatások során, ráadásul egy 12 fős családi rendezvényen is részt vett, szorongást keltve ezzel a gyermekekben. A Debreceni Járásbíróság 2021. május 10. napján kelt, 84.Pk.500.476/2021/16. számú végzésével elrendelte az elmaradt kapcsolattartás egyezség szerinti végrehajtását. Végzésében rögzítette, hogy az édesapja nem tartotta be teljes körűen a járványügyi előírásokat a kapcsolattartás során, mely magatartásával egészségügyi kockázatnak tette ki a gyermekeit is, azonban a bíróság álláspontja szerint ezen szabályszegések nem érik el a reális, közvetlen veszély szintjét, amely mellett a kapcsolattartás joga mint alkotmányos alapjog korlátozható lenne, figyelemmel arra, hogy a gyermekek édesapjuk jelenlétében is a legteljesebb körben betartják a járványügyi rendelkezéseket (Debreceni Járásbíróság végzése [17]).
- [3] Az elsőfokú döntéssel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést. A Debreceni Törvényszék 2021. június 28. napján hozott 1.Pkf.20.746/2021/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta. Hangsúlyozta, hogy a koronavírus-járvány és az emiatt hozott járványügyi intézkedések általánosságban nem lehetetleníthetik el a szülők és a gyermekek közötti személyes és közvetlen kapcsolatot. A kiskorú gyermek és a szülő közvetlen kapcsolatának fenntarthatósága különleges jogrend idején is az emberi kapcsolatok közötti olyan minimumot jelenti, amelyre nem vonatkozik az úgynevezett társadalmi távolságtartás követelménye, és ez éppúgy igaz az együttélő, mint a különélő szülő viszonylatában (amennyiben a különélő szülőt a kapcsolattartástól nem tiltották el). A különélő szülővel való kapcsolattartás is kifejezetten a gyermek érdekét szolgálja. Mindazonáltal a járványhelyzet egyes esetekben befolyásolhatja, alternatív kapcsolattartási eszközökre korlátozhatja a kapcsolattartást. Ez elsősorban akkor merülhet fel, ha konkrét járványügyi intézkedésre került sor, mert például, a gyermek vagy a szülő megbetegszik, vagy karanténba kerül, továbbá, ha a személyes kapcsolattartás – az érintettek egészségi állapotára, a kapcsolattartáshoz szükséges utazás módjára, időtartamára, a felek személyes körülményeire tekintettel – objektív megítélés szerint különleges, azonosítható egészségügyi kockázattal járna és nem teszik meg a szükséges óvintézkedéseket (Debreceni Törvényszék végzése, 3. oldal).

- [4] 1.2. A Debreceni Törvényszék jogerős végzésével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt 2021. szeptember 7. napján, amelyet 2021. november 3. napján főtítkári felhívásra kiegészített. Beadványaiban az Abtv. 27. § alapján a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.746/2021/2. számú végzését és a Debreceni Járásbíróság 84.Pk.500.476/2021/16. számú végzését egyaránt támadta. Az indítványozó szerint a támadott bírói döntések az alábbiak szerint ellentétesek az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, XX. cikk (1) bekezdésével, XXI. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [5] Az indítvány szerint az indítványozó és gyermekei testi és lelki egészséghez való joga [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése] sérült azáltal, hogy a bíróságok a járványügyi szabályszegést tanúsító édesapa javára döntöttek annak ellenére, hogy a szabályszegések az eljárásban bizonyítást nyertek.
- [6] Az egészséges környezethez való jog [Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése] sérelmét az indítványozó egyrésztől az édesapa szándékos szabályszegő magatartása miatt vélte megvalósulni, mivel azzal saját magát és a környezetét is kitette a megfertőződés kockázatának. Másrésztől a bírósági döntések is sértették a XXI. cikk (1) bekezdését az indítvány szerint, mivel szankcionálás helyett teret engedtek a szabályszegő magatartásnak.
- [7] Az indítványozó sértett alapjogként jelölte meg a XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit is, mert meglátása szerint a bíróságok nem védték döntéseikben a gyermekei testi-szellemi fejlődését, és azzal, hogy a kapcsolattartás pótlására kötelezték, neveléshez való jogát is sértették.
- [8] Az indítványozó végül a XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítja amiatt, hogy meglátása szerint az első- és másodfokú bíróság nem mérlegelte megfelelően a bizonyítékokat, hiányosan folytatta le a bizonyítási eljárást, több, az indítványozó által előterjesztett bizonyítékot figyelmen kívül hagyott, feltáratlanul hagyva a gyermekek érdekeit. Az indítványozó sérelmezi, hogy a gyermek meghallgatását követően nem tehetett észrevételeket, továbbá az ellenérdekű fél nyilatkozatát sem küldte meg neki a bíróság, megsértve ezzel a fegyverek egyenlőségének elvét. Az indítványozó szerint a bírósági eljárásokban történt szabálytalanságok összességében a bírói döntések alaptörvény-ellenességéhez vezettek. Az indítvány szerint a bíróságok ezen túlmenően az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak sem tettek eleget.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Debreceni Törvényszék végzését az indítványozó perbeli jogi képviselője 2021. július 9. napján vette kézhez, az indítványozó pedig beadványát 2021. szeptember 7. napján, határidőben terjesztette elő.
- [11] 2.2. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény XVI. cikk (1)–(3) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, XXI. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [13] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indoklást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [14] Az indítványozó Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, valamint a XXI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott végzés által okozott alapjogi sérelmet.
- [15] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra {lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [16] Az indítvány a tisztességes eljárással összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését egyaránt megjelöli. Tekintettel arra, hogy a bírósági eljárást megelőzően hatósági eljárás nem volt folyamatban, és az indokolás is egyértelműen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állítja, az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdése körében értékelte az indítvány tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben rögzített panaszelemeit, és megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [17] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt látta megvalósulni, hogy első- és másodfokú bíróság nem mérlegelte megfelelően a bizonyítékokat, hiányosan folytatta le a bizonyítási eljárást, valamint az ellenérdekű fél nyilatkozatát nem küldte meg az indítványozónak. Meglátása szerint az eljárási szabálytalanságok összességében elérték az alaptörvény-ellenesség szintjét.
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára.
- [20] Az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan törvényességi, valamint bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [21] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállónan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően sem a bizonyítékok megfelelő értékelése, sem pedig a vonatkozó eljárási törvényeknek való megfelelés kérdését nem vizsgálhatja eljárása során.
- [22] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a Debreceni Törvényszék végzésében hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta a kapcsolattartás végrehajtásának jogszabályi feltételeit és helytállónan jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolattartás pótlásának elmaradása az indítványozónak felróható okból maradt el.

Döntését kellő alapossággal, a jogszabályok megjelölésével megindokolta, azzal a törvényszék is mindenben egyetértett (Debreceni Törvényszék végzése, 2. oldal). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó vitatja a bíróságok által értékelt bizonyítékokat, és végső soron a bírói döntés irányát, olyan szakjogi-törvényességi, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdések, melyek az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esnek, és ezért az alkotmányjogi panasz nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben.

- [23] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [24] Az indítványozó szerint a bírósági döntések sértették az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseit is azáltal, hogy a gyermekek legjobb érdekét nem vették kellőképpen figyelembe, és a szabályszegő édesapát sem szankcionálták. A bíróságok a kapcsolattartás elrendelésével pedig az indítványozót is korlátozták abban, hogy a gyermekeket a járványhelyzethez való felelős hozzáállásra nevelje.
- [25] Az alkotmányjogi panasz a XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseinek állított sérelmével összefüggésben sem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az Alkotmánybíróság 3067/2021. (II. 24.) AB határozatában tett megállapításaira.
- [26] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikke azt a kötelezettséget róják a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Mindezek nem azt jelentik, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányosági szempontokra {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [28] Az alkotmányjogi panaszeljárás alapjául szolgáló ügyben kétséget kizáróan megállapítható, hogy a bíróságok az ügy alkotmányjogi relevanciáját felismerték, az érintett alapjogokat összemérték. A Debreceni Járásbíróság végzésében rögzítette, hogy a bíróság álláspontja szerint a kapcsolattartás jogának az édesapa járványhelyzetben tanúsított magatartása miatti korlátozása aránytalanul nagyobb sérelemmel járna, mint a járványügyi szabályok be nem tartása mellett zajló kapcsolattartás potenciális veszélyei (Debreceni Járásbíróság végzése, Indokolás [19]).
- [29] A Debreceni Törvényszék az elsőfokú döntést helybenhagyva hangsúlyozta, hogy a különélő szülővel való kapcsolattartás a gyermek érdekét szolgálja, ugyanakkor tekintettel kell lenni a gyermek egészségét veszélyeztető, objektíven fennálló faktorokra is, az egészségkárosodás valószínűségére és súlyosságára is. Minél konkrétabb az egészségügyi kockázat, annál nagyobb a jelentősége, de minél általánosabb, távolibb és absztraktabb, csupán szubjektív félelmeken és feltételezéseken alapuló, annál kisebb súllyal vehető figyelembe a kapcsolattartás jogával szemben. Amennyiben pusztán a megfertőződés általános, absztrakt, de teljes mértékben sohasem kizárható lehetősége elegendő lenne a személyes találkozás lehetőségének ismételt, összeségében akár hosszú hónapokra történő kizáráshoz, a kapcsolattartási jog kiüresíthetővé válna (Debreceni Törvényszék végzése, 3. oldal).
- [30] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban sem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

[31] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. május 17.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3598/2021.

